ગુજરાતી.

बीजी चोपडीना अर्थ

કવિતાની સમજુતી તથા વ્યા-
કરણના અન્વય સાથે.

છપાવિ પ્રસિદ્ધ કરનાર
પારેખ.
हरगोवनदास हरजीवनदास.
पुस्तकवाळा.
बुकसेलर. महादेव रामचंद्र.
अमदावादमां.
શાહાપુર વનમાળીવાંકાની પોળમાં
ઉ. હ. પો. ગ્રંથોદય પ્રેસમાં છાપી
સવંત. ૧૯૪૬—સન. ૧૮૯૦
કીમ્મત ૨ આના.

ગુજરાતી બીજી ચોપડીના અર્થ.

(ના) નામ. | (સ) સર્વનામ. | (વી) વીશેષણ.
(ક્રિ) ક્રિયાપદ. | (અ) અવ્યય. | (કૃ) કૃદંત.

પાઠ ૧ લો.

ઉકેલતાં (કૃ) વાંચતાં; પારખતાં.
શીખામણ (ના) ફાયદાની વાત
મજાની (વી) સારી.
સાચવજો=સંભાળજો.
બોલીએ (ક્રિ) સાદ કાહાડીને કહીએ.
અક્ષરે=દરેકને; હરેક.
બગાડશો (ક્રિ) ખરાબ કરશો
વાહ=અરે! ઓહો!
દહાડા (ના) દિવસ.
પૂરા (વિ) બરાબર.
બોલ (ના) શબ્દ.
ડાહી ડાહી=ડાંહાપણ ભરેલી ફાયદાવાળી.
માં (અ) ના, નહિ.
ઠેકાણે (ના) જગે એ.
બગડે (ક્રિ) ખરાબ થાય
ફાડવાં (ક્રિ) ચીરવાં.
વહેલું (વી) જલદી.
ભણવું (ક્રી) શીખવું.
ઠીક (અ) બરાબર; સારી રીતે
છેક (અ) સાવ; બહુ.
તાણીને (કૃ) ખેંચીને.
ધીમે (વી) હળવે.
સાદે (ના) અવાજે.
સૌ (ના) સઘળા; બધા.

પાઠ ૨ જો.

શોભાય=સારી દેખાય.
કારજ (ના) કામ.
હૈડે (ના) મન; દીલ.
ચોપડીઓ=પોથીઓ
હરખાય=ખુશી થાય.
સમજણ (ના] અક્કલ સમજ
વીગતેથી (ના) શબ્દે શબ્દની સમજણથી; વીગતવાર.
સાર (ના) મતલબ.
ચોપાઈ (ના) જેમાં ચાર પદ આવેલા હોય તે.
સારી (વી) મજાની.
દેખી (કૃ) જોઈ.
જીવ (ના) મન; ચીત્ત.
ઘાલીને (કૃ) રાખીને.
વીચાર (ના) મનસૂબો.

(કવિતાની સમજુતી.) (૧).

સારી ચોપડીઓ હોય તે સારી દેખાય. તે જોઈને આપણું મન ખુશી થાય; પણ જો તે વીગતથી એટલે શબ્દે શબ્દ જુદો પાડીને વંચાય તો તેમાંથી આપણું કામ થાય. ૧.

જેમ જેમ મન રાખીને વાંચે, તેમ તેમાં સમજણ આવે; પણ વાંચ્યો જાય ને મનમાં કંઈ વિચાર કરે નહિ, તો તે માંહેલી બધી મતલબ સમજે નહિ. ૨.

પાઠ ૩ જો.

ચકલી (ના) મોટી ચલ્લી.
લાવ્યો=લેઈને આવ્યો.
પુછ્યું=તજવીજ કીધી.
ગાંણાં (ના) રાજા
તપેલામાં (ના) પાતેલામાં
બારણામાં (ના) ઘરમાં.
પેસાશે (ક્રી] અવાશે; જવાશે
પાટો (ના) લાંબુ ફાડેલું ચી

થઈ;.
ચકલો (ના) ચટકલો.
ઓરડાને (ક્ર) રાંધવા મુકીને.
બધી (વિ) સઘળી.
ઘડો (ના) મોરીઓ.
ઉતારો=લઈ લીઓ.
નાંખી (ક્રી) ફેંકી.

પાઠ ૪ થો.

ફરિયાદ=રાવ; અરજ.
એકલાં (વિ) જાતે.
પકડાવી (ક્ર ઝલાવી;
મંગાવ્યો=બોલાવ્યો.
મહારાજ=મોટારાજા
ગભરાઈને (ક્ર) અકળાઈને ગાભરો થઈને.
હુકમ (ના) ફરમાન.
કને (અ) પાસે; કોડે.
જવાબ (ના) ઉત્તર.
દીધો [ક્રિ) વાળ્યો.
જાડો (વી) લબાડ.
સાહેબ (ના) મહેરબાન
ફાડાને (ક્ર) ચીરાને.
ફાડ્યા (ક્રી) ચીર્યા
રીસ (ન) ગુસ્સો.

પાઠ ૫ મો.

બુમેબુમ=મોટે ઘાંટા.
ગોવાળીયો (ન) ગાય ભેંસનો ચરાવનાર.
ગોવાળ (ના) ગાયોનું ટોળું ગોવાળીઓ.
છેવટ (અ) છેલ્લે.
ગોવાળણી(ના)ગોવાળીઆના બાયડી.
વળ્યો (ક્રી) દાબ્યો.
કાડ્યો=બહાર આણ્યો.
નાંખ્યો (ક્રિ, ફેંક્યો.
ફુટી (ક્રી) ભાગી.
કાણો (ના) એક આંખે આંધળો.
આગળ (અ) પાસે.
ખીર=મોળો દુધપાક
પાળી (ના) પડથાળી પાતળી ભીંટમા.
બાપાજ(ન) બેહેન.

પાઠ ૬ ઠો.

તપાવી (ક્રી) ઉના કરી.
પાટલો (ના લાકડાના પાટીઆનું કરેલું બેસવાનુ
લુચ્ચાઈ (ના) દગાઈ.
ઠોકયો (ક્રી) માર્યો; અફળ્યો ઝીકયો.
ઝળઝળ (વી) રાતી રાતી; ઝગમગતી.
દોરી (ક્ર) તેડી.
જોડે (અ) સાથે.
સાંઢી=ઊંટાના તવી.
ખુબ (અ) ઘણીજ.
બુમ (ના) પોકાર; ઘાંટો
ઉઠી (ક્રી) ઉભી થઈ.
દાઝી (ક્રી) બળી મુઈ.
ખોટી (વી) જુઠી; બનાવટની.
પેઠે (અ) માફક.
વાંક (ના) તકસીર.
ફળ (ના) ફાયદો; હાંસલ.

પાઠ ૭ મો.

બહુ (વી) ઘણું; મસ.
છોડી (ના) છોકરી.
ગાગર (ના] પાણી ભરવાનુ ઘડા કરતાં મોટું વાસણ.
ઓસડ (ના) દવા.
રોગ (ના) વ્યાધ; રોગમલ.
રોજ (અ) હમેશાં.
બગાડે (ક્રી) ખરાબ કરે.
લુગડાં (ના) કપડાં.
મેલાં (વી) ખરાબ.
ડાહી (વી) શાણી.
ખોડી=ખરાબ; આડી.
માને (ક્રી) કહ્યુ કરે.
માંદો (વી) બીમાર.
વધારે (વી) ઘણું; મસ.

પાઠ ૮ મો.

વરસાદ (ના] મેઘ.
ગીત (ના) રાગ કાઢીને ગાવાનું.
ઘેબરીઓ (વી) ઘેબરાના જેવા મોટાં.
પ્રસાદ (ના) ખાવાનું
નેવલે (ના) નેવાંએ.
કારેલું (ના) એક જાતની તરકારી.
દેડકો (ના)એકજાતનો પશુ
ગાજો (ક્રી) રાગ કાઢીને બોલજો.
ઉની ઉની [વી) ગરમા ગરમ

મ; તવી પરંતી ફિતરેજેવી
શાક (ના) તરકારી.
નઠારી [વી) ખરાબ.
તાણી (ક્રી) ખેંચી.
સમજોછો? (ક્રી) જાણોછો ખબરછે?

પાઠ ૯ મો.

એકજ (વી) સરખું
જણસ (ના) ચીજ.
ટટ્ટુ (ના) નાનો ઘોડો.
પાછળા (વી) અતરાતીને; ની જા કામનો.

પાઠ ૧૦ મો.

પડું (ન) મેંગનું બચ્ચું
જાગતાં (ક્રી) સાચવતાં.
રાતે=દીવા થવા પછી.
પટેલ=ગામનો ઉપરી.
ત્યારે (ક્રિ) [illegible]
સબાળ (ના) પરદાસ.
જતન (ના) બચાવ.
જકડી=છુંદી; મમતી.
વાછરડું=ગાયનું બચ્ચું.
વાડો (ન) ઘરની પછળ ઢોર બાંધવાંની ખુલ્લી જગો
ચરો (ન) ઉગતુ ઘાસ.
માંદુ (વી) બીમાર; અજાગ- રી; કહિલી.
ઓસડવેસડ (ના) દવા અને તેના ઉપાય.
ચારવાને=ચરાવવાને.
ઉગતું ઘાસ ખાવાને.
ખેતર (ના) અનાજ તથાઘા સ ગાકે તેવી.
ગણે (ક્રી) જાણે.
ઉંચકીને (ક્રી) ખાંધ પર બ- ઇને; ઉંચાડીને.
સુધી (વિ) સુધીઆંગાં.

પાઠ ૧૧ મો.

ચેન (ન) મજા; સુખ
આડીઆંતી (અ) આડેડાં- ણેથી.
બંદીખાને=કેદખાને.
કુગાવ=બચાવ; હરાવ.
વીચાર (ન) મનસુબો.
વાસ્તે (અ) માટે.
નીસરી=નાસી; નીકળી
લાગ (ના) દાવ; તક.
સમજાવ્યું (ક્રિ) શીખામણ દઇને કહ્યું.
ઘરડું (વિ) [illegible]
મા (ના) માજી.
મજા (ના) મોજ.
ભલુ (વી) ગાંડું; અણસમજુ
દુઃખી (વિ) હેરાન.
જંક (ના) છુંદ; મોસ.
છોડે (ક્રિ) મુકે; મેલ.

પાઠ ૧૨ મો.

ફાવ્યો (ક્રિ] જડયો; હાથઆ વ્યો.
અણસમજ (ન.) બે સમજ; બીન અક્કલ.
વગડામાં (ના) વનમાં.
કાતર (ના) ગુફા.
સટકીગયું=નાસીગયું.

કહેવો (વિ) શાણો.
ઢોર=ચોપગાં જાનવર.
શુધી (ક્રી) સુધ.
મોડી રાતે=બહુ રાત ગઈ ત્યારે.
છાનું માનું (વિ) ગુપચુપ.
ઝાલીને (ક્રી) પકડીને.
અંતે=છેલ્લે; છેવટે.
માનવી=કબુલ કરવી
ભલું (વિ) સારૂં; રૂડું.
પાડોસી (ન) પાસેના ઘરમાં રેહેનારા.
ડાહ્યા=શાણા; સમજુ.

પાઠ ૧૩ મો.

છેક (અ) ઘણું; બહુ.
વાઘ (ના) ફાડી ખાનારૂં ક્રુર બચ્ચી જુ જાનવર.
માન્યું (ક્રિ) કહ્યું કર્યું.
વાસ (ના) રેહેઠાણ.
ચરવાને (ક્રી) ઉગતું ઘાસખા વાને.
પ્રાણ (ના) જીવ.
વનમાં (ના) રાનમાં.
દુખીઉ (વિ) હેરાન.
ચીત્ત (ના) મન.
અવસ્થા (ના) હાલ.
નાઠું (ક્રિ) જતું રહ્યું
મનમાન્યું=મનને ગમે તેટ- લું; દીલ લાગ્યું.
વળતી (અ) પછી.
અજાણ=જાણીતું નહીતું અજાણ્યું.

(કવિતાની સમજુતી.) (૩)

વાડામાંથી બધાં ઢોર બાંધ્યાં હતાં, તેમાંથી એક પાડું છુટીને છેક આઘુ નાસી ગયું, તેને ઘાસ ખાવાનું મન થયું તેથી નાસીને તે જંગલમાં જતું રહ્યું. (૧)

પછી ત્યાં જંગલમાં એક વાઘે તેનો જીવ લીધો, એવું અજાણપણે તે દુખીજ થયું; જે બધાથી છુટું થવા જાય (બધાના મતથી ઉલટું ચાલે) તેના એવા હાલ સમજવા. (૨)

પાઠ ૧૪ મો.

માટી (ના) મટોડી.
પલાળેછે=ભીંજાળેછે.
ચીકણી=ચોટે એવી
ઠીકરાના (ના) ઠામના.
ભરવાના (કૃ) ઘાલવાના.
આપરકે [ક્રી] જમાવે.
જાત (ન.) તરેહ; રીત.
ગોરસ (ના) દહી દુધનું પાટીઉં—હાંલ્લું.
કોડીઆં (ના) દીવા કરવાના માટીના પ્યાલા.
નરમ (વી) પોચી.
કામની (વી) ખપની.
ગોળી=પીવાનું પાણી ભરી મુકવાની; માટલી.
બેડું=ગાગર ને ઘડો.
દોહણી (ના) છાશ લાવવાની ઘાડવી.
દાણા (ના) અનાજ

પાઠ ૧૫ મો.

બાળે (ના) કોરે; કોરાણે.
ભાગ્યા (ક્રી) ધજા થયા.
નુકસાન [ના] નુકસાન.
ફેંકવા (ક્રી) નાખવા.
કાયર (અ) હેરાન
મંડયા (ક્રી) મચ્યાં.
તળાવ=નાનું સરોવર.
પથરે (ના) પથરાથી.
જવાબ (ના) ઉત્તર.
ધડાધડ [ક્રી] જોરથી.
ગરીબ [વી] અનાથ.
શા માટે(અ)કેમ? શું કરવા?
રમત (ના) ખેલ; ગમત.
સંભળીને=સાંચવીને.
કદીએ (વી) કંઇપણ.

પાઠ ૧૬ મો.

બેનરાણી (ના) સઇએર.
નોતરૂ (ના) તેડું; કંકોતરી.
ભુંગળી (ન) બગાડું ફુંકવાની વાંસની નળી
વેલણ (ના) રોટલી વણવાનું હથીઆર.
તપેલી [ના] પાતેલી.
કડછી (ના) નરમ દાળ લેવાનું પિતળ કે લોઢાનું હથીઆર.
તાસક (ના) ઢાંકણું.
વખત (ના) વેળા; સમય.
રાંધ્યું (ક્રી) રસોઇ કરે.
તેવડે (સ) તેણે કરીને.
થાળી=નાનો ખુમચો.
વાડકા (ના) ધાતુના ચબાણા
લાવીને (કૃ) આણીને.
મુકયું (ક્રી) મેલ્યું.

પાઠ ૧૭ મો.

મણા (ના) કસર.
ધાણી [ના] શેકવાથી ફુટેલું અન્ન, તે જુવાર બાજરી વગેરે.
ખાવાનું (ના) કાચું ટેરૂ શેકેલું તે.
પહુંઆ=બાજરાને શેકીને ખાંડી બનાવેલા તે
ખાંડવું=ખરાબ બોલવું.
ટેવ (ના) આદત એ
લડેછે (ક્રી) વઢેછે.
જરાએ [વી] લગારે.
કણીઓ (ના) દાણા.
મુકાવી (ક્રી) મેલાવી.
લાવીશ (ક્રી) આણીશ.
કહેલી (વી) જલદી.

*પાઠ ૧૮ મો.
છોટીઓ=નાનો ભાઈ.
નાનું (વી) નાદાન.
બાળક (ન) બચ્ચું.
મેળાપ (સ્ત્રી) મુકાપ.
દેખાય છે=જણાય છે.
ભાણો (ના) ભાણીઓ; ભી- કલો; (બેહેનનો છોકરો)
આટલી (વી) આવડી.
વાર (ન) વખત; દેર.
રોતો (ક્રિ) રડતો.
તેડવા (ક્રિ) બોલાવવા.
કામ [ના] ખપ; જરૂર.
હજી (અ) અત્યાર સુધી.
અલા (ના) છોકરાને નામ દીધા વગર બોલાવવું તે.
પાઠ ૧૯ મો.
નિશાળીઆ (ના) નિશાળમાં શીખનારા છોકરા.
કુદાવતી (ક્રિ) કુદકારા મારતી
લાકડી (ના) ડંગોરી
ભણેલાં (ક્રિ) શીખેલાં
પરીક્ષા (ના) તપાસ.
ઇનામ=સરપાવ; ખુશીથી કંઈ આપવું તે.
સાહેબ (ના) શીનોર; ટોપી- વાળો.
બાજીન =નેહેલા છોકરા.
મેહેતાજી [ના] ગુરુજી.
જોવા (ક્રિ) તપાસવા.
પાઠ ૨૦ મો.
ઉતાવળ (ના) તાકીદ
અલ્યા (અ) છોકરાને નામ દીધા વગર બોલાવવા તે.
સામટું (વી) એકીવારે.
નીકળ્યો (ક્રી) બહાર આવ્યો.
ગાગર (ના) ઘડા કરતાં મો- ટું વાસણ.
મુઠો (ના) બાચકો.
સાંકડું (વી) નાનું.
અટકી (ક્રિ) થભાઈ.
જણ (ના) માણસ.
પડતાં મુક=પાછા નાખ; રે- હેવા દે.
ઝટ (અ) જલદી; તુરત
પેઠે (અ) માફક.
ફેરે (ના) વખતે.
છેલ્લીવારે=આખરે.
લગાર (વી) જરા,
ભણવામાં=શીખવામાં.
પાઠ ૨૧ મો.
સાત પુછડીઓ (ના) સાતપુ છડાવાળો.
પુછડીઓ=નાના પુછડાં.
બાંડો (ના) પુંછડી કપાઈ ગયેલો.
ખીજવવું [ક્રી) ચીડવવું.
કપાવી (ક્રિ) વઢાવી.
હજામ (ના) વાળંદ.
ચીડે (ક્રિ) ખીજે.
બેટા (ના) દીકરાં; છોકરા.
ખીજવ્યાથી (ક્રિ) ચીડવ્યાથી.
ખીજશે=ચીડવાશે.
પાઠ ૨૨ મો.
કામકાજ (ના) ધંધો રોજ- ગાર.
સાંધા (ના) કટકા.
દરજી (ના) મેરાઈ; સુઈ.
કલમ (ના) લેખણ.
કાકળી=ચાંચવા જેવું ઓદ- વાનું હથીયાર.
બીચારો (વી) બાપડો.
ધોબી=લુગડા ધોનાર.
અક્ષર (ના) હરફ.
મગરુર=વેતરો; હેબકરી.
ખપડીઓ=ખપરીયો.
સુતર=રૂને કાંતીને લાંબાકા- ચા દોરા કરેલા તે.
મોતી (ના) મુગતફળ.
ખપ (ના) જરૂર; કામ.
ગાળવા (ક્રિ) મરડવા.
વળાય (ક્રી) મરડાય.
કાંતે (ક્રી) રેટીઆ વતી લાં- બા તાંતણાં કરે,
પાઠ ૨૩ મો.
ધ્યાન (ના) ચીત; મન.
પાંસરા (વી) સીધા.
ફરો (ક્રી) ચાલો; હરો.
વેળાસર (ના) વખતસર.
માયા (ના) હેત.
મન (ના) ધ્યાન; ચીત્ત
નડવું (ક્રી) અડવું
ભુલ (ના) ચુક; ગફલત.
પાઠ [ના] ધડો.
ભણવા (ક્રી] શીખવા.
બતાવે (ક્રી) દેખાડે.

કદી (અ) કદાચ.
ખોટું [વી) ખરાબ.
કદીને (અે) હવે પછી.
છુટી (ના) રજા.

નીતરે (અ) રોજ.
નીકળી (કૃ) નીકળી.
ચીત (ના) ધ્યાન; મન.
રૂડી (વી) સારી
પેર (ના] રીત; પેઠે.

ગુરૂની (ના) મેહેતાજીની
ચોડી (કૃ) લગાડી.
શિક્ષા (ના) શીખામણ.
સમજો=ધ્યાન આપો.
પાંજરૂં (વી) સીધું.

પાઠ ૨૪ મો.

(કવિતાની સમજુતી.) (૩)

ભાઈઓ તમારે રોજ નિશાળમાં જવું, ને ધ્યાનમાં રાખીને ભણવું; ને મેહેતાજી આપણા ફાયદાની વાત કહે, તે બધી એ સારી રીતે માનવી (૧)

તમે રમતમાં ચિત્ત નહિ રાખો, ને વાત કહું તે સારી પેઠે સમજો; નિશાળમાંથી જે વારે છુટી થાય ત્યારે ત્યાંથી નીકળી પાંસરાં ઘેર ચાલ્યા જવું. (૨)

પાઠ ૨૫ મો.

વીઆવાના (કૃ) જણવાના
ગાડાવાળો (વી) ગાડું હાંકનાર; ગાડી ચલાવનાર.
રોકીને (કૃ) ઘેરીને.
નીચે (અ) હેઠળ;
વિચાર્યું (ક્રી) ધાર્યું.
રસ્તો (ના) માર્ગ; વાટ.
ઠિકાણું (ના) જગો; મુકામ
બચારો (વી) બાપડો
સારી (વી) મજાની; વાંચવા લાયક.
ગામ (ના) જ્યાં થોડાક ઘરની વસતી હોય તે.
ઉઠ (ક્રી) ઉભો થા.
મુરખ (વી) બેવકૂફ.
ઉઠાડી (ક્રી) ઉભી કરી.

પાઠ ૨૬ મો.

શેરડી(ના)ગળ્યા રસનોસાંઠો
ટોપલા (ના) વાંસની છાબ ને

નાનો ટોપલો.
નાળીઆં (ના) છાપરા પર ઢાંકવા ને સારૂ માટીના બનાવેલા કાના બે ભાગ કરી પકવેલા તે.
કોપરાં (ના) ટોપરાં.
ભીંતા (ના) કાદવનો કરો
કર્યું (ક્રી) બનાવ્યું.
દાણા (ના) અનાજ.
માર્ગ (ના) રસ્તો.
છાપરૂં=ઘરનું ઢાંકણ.
કાઢીને (કૃ) બહાર આણીને
ભારો (ના) મોટી ભારી.
કનેથી (અ) પાસેથી.
ધણી=માલીક; શેઠ.
દાંડા (ના) લાકડા.
ટોપરા (ના) કોપરાં.
વીઆઈ (ક્રી) જણ્યું,

પાઠ ૨૭ મો.

કમાડ (ના) બારણાં.

ભીંતડી (ના) ભીંત
ઉઘાડશો=ખુલ્લાં કરશો
છાયા (ક્રી) ઢાંકયા
કેનાં (અ) નાં; તણાં.
રખડવા (કૃ) રઝળવા.
બારણાં (ના) કમાડ.
આડું (વી) ઉંધું: વાંકું.
વાસીને (કૃ) દઈને.
વલે (ના) હાલ; હવાલ.
ચરવા (ક્રી] ચારો ખાવા
આમ (અ) આવી રીતે
ઉઘાડો (ક્રી) ખુલ્લાકરો.

પાઠ ૨૮ મો.

અમથી=ખોટી; જુઠી.
બાહાર (અ) બારણે. (ઘરની બેમણું.)
આડું=ઊંધી સમજનું.
અાવડતું (ક્રી) જાણતું
રઝળવા (કૃ) રખડવા.
સુની (ના) સુની આસ

લોઢેસી (વી) બનાવેલી.
ખરી (ક્રી) સાચી.
બનેલી (કૃ) થયેલી.
સમજ (ના) અક્કલ.
દુઃખ=ચીંતા; આપદા.

પાઠ ૨૯ મો.

રોતો (વી) રડતો.
સફરમાં=વહાણમાં.
નાહોર (ના) નખોરીઆ
પોહોળુ (વી) ફેલાડું.
ચોપડવાં (કૃ) લગાડવા.
તાણતો (કૃ) ખેંચતો
ભેંકડો (ન) મોટે સાદે રડવું તે.
લાહે [ના) આગની અગન.
સરખી (વી) બરાબર
બળવા=અગન ઉઠવા
મટી (ક્રી) જતી રહી.
મુકી (ક્રી) મેલી, છોડી.

પાઠ ૩૦ મો.

તાંબુ } (ના) ધાતુનાં
પીતળ } નામ.
તાંબકુંડીઓ (ના) પાણી ભરી રાખવાનું એક કડાનું વાસણ.
વાળાનવાર [ના] નકેલી ઉપર જેવાં વાસણ.
ગેભાય (ક્રી) આડો પડે
ચળકતાં (કૃ) ઝળકતાં.
લલ (વી) રાતાં
કથરોટ (ના) થાળી જેવું છાછરૂ પણ તેથી મોટું કોણાવાળું વાસણ
લોટા (ના] કળશીઆ
જણાયછે=દેખાયછે
તપેલાં [ના) પાતેલાં.
લોઢીઓ=કઢાઈઓ.
કાંસુ (ના) એક જાતની બ-ગડ ધાતુ.
ભોય (ન) જમીન.
કદાચ [અ) કોઈ વખત.
ફુટી (ક્રી) ભાગી.

પાઠ ૩૧ મો.

નાનાલી (વી] નાની સરખી નાની કેમ. *
પોતડો (ના) પોતલી.
પીછોડી (ના) ઓઢી નાખવાનું લુગડું
કીનકોરી (વી) રેશમની કોરની.
હલકી (વી) થોડી કીમ્મતની; (થોડા વજનની)
જામદાની (ના) એક જાતનું ઝીણું ફુલદાર લુગડું
ફાટેલી (વી) ચીરાયેલી
અંગરખી (ના) નાની ડગલી
દીકરો (ના) છોકરો.
મરીઆ=પૈસા વગરનો
ધોતી (ના) ધોતડી
ખભે (ના) ખાંધ ઉપર
નામાં (ના) નામ
શીખીશ (ક્રી) ભણીશ
માટે (અ) કાજે; વાસ્તે

પાઠ ૩૨ મો.

વાગોળવું (ક્રી) ખાધું હોય તે પાછું મોંમાં લાવી ચાવવું
માંખણ (ના) છાશ ઉપરની તરી.
ખરીઓ=પગનાં તળીઆને કઠણ ભાગ.
હલાવે (ક્રી) ફેરવે.
કાટ (ના) ચીરા.
ભાવે (ક્રી) સ્વાદ લાગે.
બને (વી) બે.
ચરેછે=ઘાસ ખાયછે.
ચાવવું (ક્રી) દાંતેવતી ભાંગ-ડવું; ઘાળવું.
ઘી (ના) માંખણને તાવીને બનાવેલું તે.
શા શા (વી) કયા કયા. ?
મથાળે (ના) ઉપર; ઉપલા ભાગપર.
ગોધો (ન) સાંઢ; આખલો

પાઠ ૩૩ મો.

ગુણ (ના) ફાયદો; ખુબી.
આધાર (ના) આશરો.
અગણિત (વી) ગણાય નહી તેટલા; (ઘણાજ.)
પશુ (ના) ચોપગાં જાનવર.

ખાંતે (ના) ખુશીથી
જન (ના) માણસ.
જન્મતી (વી) અવતરતી.
પંખી (ના) પાંખવાળાં. પક્ષી
નર (ના) માટીડો; ભાયડો.
સુખદાતાર (વી) સુખઆપનાર
નાર (ના) બાયડી; બઈરી
દેછે (ક્રી) આપેછે.
ઘણું કરી (અ) સૌ વખત.

(કવિતાની સમજુતિ.) (૪)

ગામમાં ખુબી ઘણી છે, ને તે બધાને સુખ આપનારી કહેવાય વળી તે દહીં દુધ ઘી સૌ આપેછે, ને તે બધા માણસો ખુશીથી ખાય છે. (૧)

પશુ, પક્ષી, ભાયડા, ને બાયડી બધાને જન્મ થતી વખત જુઓ તો ઘણું કરીને ઘી ને દુધ એજ જીવને આધાર આપેછે. (૨)

પાઠ ૩૪ થો.

દુધપાક (ના) દુધમાં ચોખા ખાંડ નાંખી રાંધીને કરેલો પાક.
ચાસણી (ના) ઉનું કરી ચીકાશ લાવવો તે.
બુરૂ (ન.) પીસેલી ખાંડ.
ઠારે=ઠંડકથી કઠણ કરે.
વલોવે (ક્રી) બે હાથે ઘોળે.
માવો (ના) દુધને બાળીને લોચા જેવું કરેલું તે.
ખડબા=ઢેખલાં ગઠા.
તાવીને (ક્રી) ઉનું કરીને.
પેંડા (ના) માવામાં ખાંડ નાંખી ગોળી વાળેલાતે.
જામીજાય (ક્રી) બંધાઈજાય
લોચો (ના) લોંદો; લપકો
રાંધીને (ક્રી) બાફીને.
ભેળીને (ક્રી) ભેળવીને,
ખટાશ=ખાટી ચીજ.

પાઠ ૩૫ મો.

જુઠો=લબાડ માણસ.
લેખણ (ના) કલમ
સંતાડીને (ક્રી) છુપાવીને
છાનામાના (વી) કોઈ નહી-જાણે તેમ
પડેલા [ક્રી) પડી ગયેલા
માન્યુ (ક્રી) કબુલ કર્યું.
ટેવ (ના) આદત; ખો.
વેળા (ના) વખત.
પાઈ (ના) પઈ.
દીઠી (ક્રી) જોઈ.
ખોટી (વી) ખરાબ નઠારી

પાઠ ૩૬ મો.

પાવલી (ના) ચાર આનાનો મગરારી છાપનો રૂપાનો શિક્કો.
માનવું (ક્રી) કબુલ કરવું.
ચોરી (ના) છાનમાની લી-પી (કંઈ ચીજ છુપીરી તે લેવી તે)
કાગળ (ના) તાવ.
ઝટકાવી (ક્રી) ઠીંગાવી.
કાઠ [ના) ડોક; ગળું
ફજેતી (ના] બેઆબરૂ.
છાનું છાનું=ચુપ ચુપ. કોઈ નહી જાણે તેમ
પકડાઈ (ક્રી) ઝલાઈ.
ચોડાને (ક્રી ચોટાડીને.

પાઠ ૩૭ મો.

દીકરાની (ના) છોકરાની.
વળુ=રાતનું ભોજન.
વઢવું (ક્રી) લડવું.
પહેલાં (અ] અગાઉ.
શરમાયો=લજવાયો
સોંપ્યો (ક્રી) હવાલે કર્યો; પાસી આપ્યો.
હવાલ (ના) હાલ.
તેડાવીને (ક્રી) બોલાવીને.
વાત (ના) હકીકત; બીના;

પાઠ ૩૮ મો.

જુઠ (ના) જુઠી વાત.
સચ (ના) સાચી વાત.
કદી (અ) કોઈ વખત.
ઉપાય (ના) ઈલાજ,
પાપી (વી] દુષ્ટ; નઠારો
સ્નેહ (ના) હેત; પ્રીત.
દેહ (ના) શરીર; કાયા.
રાચે (ક્રી) ખુશી થાય,

શોભે=સારી દેખાય.	નાવનાર ઈશ્વર.	સુખ (ના) ચેન; મજો.
જગપતિ (ના) જગતનો ધ	પુરાં (વી) બરાબર.	

(કવિતાની સમજુતી.) (૫)

જે માણસ જુઠું બોલે છે; તે બરાબર પાપીછે, તે માટે નાહાના છોકરાઓ એવું કામ તમે કરો નહી. (૧)

સાચું બોલવામાં ઘણું સુખ છે. સાચાથી બધાનું હેત વહાલ વધે છે, તેમ સાચાથી જગતનો બનાવનાર જે ઈશ્વર તે પણ ખુશી થાય છે, ને તેથી આપણું શરીર પણ સારૂ દેખાય છે. (૨).

પાઠ ૩૯ મો.	બાણીઆ (ના) બાણા.	ચરચાર (વી) ચાર ચાર.
મેવા (ના) દરાખ; ચારોળી	ખારેક ના)સુકાયલું ખજુ	ફીડા=ઝાંખા છુવડા.
પસ્તા, બદામ, તેમજખ	**પાઠ ૪૦ મો.**	કુદતા (કૃ) ઠેકડા મારતાં.
જુર, કેરી. જમરૂખ વગે-	વાર (ના) અઠવાડીઆનોદી	ડોલતો(કૃ)ધુણતો; બેહેકાતો
રે ફળ.	વસ; વખત.	જનાવર (ના) જાનવર.
ગાંધીની (ના) નેસ્તીની.	ચંદ્રમા (ના) ચાંદ ચાંદા.	સાંજ (ના) દીવા બતીનો
બદામ (ના) એક જાતનો ઠ	ઘણાખરા=ઘણા એક.	વખત; સંધ્યાકાળ.
ળીઆ વાળો મેવા	સરસ્વતી [ના) ભણતર; શા	બાંઠ (વી] ઠુસ્ચા.
દુકાન (ના] બજારમાં માલ	રદા; વિદ્યા.	માળો=પક્ષીનું રેહેઠાણ.
વેચવાનું ઠેકાણું.	દીવસ (ના) દહાડા.	અનાજ (ના) દાણો.
ઓળખીતો (ના) પીછાનવા	વીદ્યા (ના) ભણતર.	મુએલાં=મરી ગયલાં
ળો; જાણીતો.	રવીવાર=સુરજનો વાર.	ફોડી (કૃ) ફોલ ; ભાગી.
દરાખ (ના) લીલો મેવો.	સોમવાર (ના)ચંદ્રમાનોવાર	નસાડે (ક્રી) હાંકી મુકે,
કાજુ (ના) મેવાનું નામ.	કેડે (અ) પછી; પુઠે	**પાઠ ૪૨ મો.**
વાટી (ના) કોપરાના ગોટાનું	શુક (ના) બ્રેસ્પતવાર,	ભાળો (ક્રી) જુઓ.
અડધીયું.	મુકેછે (ક્રી) બેસાડે છે.	કામ (ના) કાગડો.
મગફળી (ના) મગની શીંગ	સરખા (વિ] બરાબર.	પાંખાળો=પાંખવાળો.
(વિલાયતી શીંગ)	સાલ (ના) રીત; ધારો.	રાગ [ના) ગાવાનો શોર.
ખજુર (ના) ખજુરીનું ફળ	**પાઠ ૪૧ મો.**	રૂપાળો (વી) સારો શોભીતો
મામા (ના) માના ભાઈ.	જબરી (વી) જોરાવર.	ચોંપે=ઉતાવળા થઈને.
ચારોળી (ના) મેવાનું નામ	વહાણામાં=સવારમાં.	હણવા (કૃ) મારવા.
જણાતી (ક્રી) દેખાડી.	માંસ (ના) ગોસ.	જલદી (અ) તુરત; ઝટ

ચતુર (વી) ડાહ્યો. | કોપ (વી) ક્રોધ. | ચેતી (ક્રિ) જાણી; સમજી

(કવિતાની સમજુતી). (૬)

સાંજે જઈ સુવા સારૂ માળો બાંધવા બેઠો, એવા એક કાગડને જોયો; તે બે પાંખવાળો બોલતો હતો, પણ તેનો રાગ સારો નહિ હતો. (૧)

કોઈ માણસ હાથમાં કાંકરો લઈને, તેને છુપકીથી તાકીને મારવાનું કરે, તો તે ચંચળ જાત મનમાં જાણીને તુરત ઉડી જાય છે. (૨).

પાઠ ૪૩ મો.

સગાં (ના) સગા વહાલા.
પીતરાઈ (ના) કાકાના વંશના; કુટુંબી.
સાળીઓ=વહુની બેનો.
મોસાઈ (વી) મોસાળ તરફના
બનેવી (ના) બેહેનનો વર
ભત્રિજો (ના) ભાઈનો છોકરો.
માસો (ના) માસીનો વર.
ભાણેજ (ના) બેહેનનો છોકરો.
ફુઆ (ના) ફોઈનો વર.
વર (ના) માટી; ભરથાર.
વહુ (ના) બાયડી.
સાળો (ના) વહુનો ભાઈ

પાઠ ૪૪ મો.

જમાઈ=છોકરીનો વર.
સંપનંપીને (ક્રિ) હળી મળીને
સાવકાં (વી) બાપ એકને મા જુદી તે. ઓરમાઈ.
વેવાઈ (ના) છોકરા કે છોકરીનો સસરો.
ઓરમાઈ (વી) સાવકો.
વેવાણ (ના) છોકરા કે છોકરીની સાસુ.
સગાં (વી) એક મા તથા એક જ બાપના પેટના.
દુધભાઈ (ના) આંગળીઆત; કોકાઈ.
બનતું (ક્રિ) હળીમળીને રહેવાનું.
દીકરી (ના) છોકરી.
વરવહુ=માટી બાયડી.

પાઠ ૪૫ મો.

કાપડ (ના) કપડ; લુગડાં
ચૌટું (ના) મોટું બજાર.
ફડાવ્યું (ક્રિ) ચીરાવ્યું.
ખાદી (ના) એક જાતનું જાડું કપડું,
દોશીવાણીઆ (ના) કાપડીઆ; લુગડાં વેચનારો
વાણોતર (ના) ગુમાસ્તો
બાસ્તો (ના) એક જાતનું કપડું.
સેલું (ના) કસબના છેડાવાળું લુગડું.
હાટ (ના) બજાર; દુકાન.
જાજમ (ના) બીછાવવાનું સારૂ ચિત્રેલું પાથરણું
કાજે (અ) વાસ્તે.

પાઠ ૪૬ મો.

મહીના (ના) ૩૦ દહાડાની મુદત.
દીવાળી (ના) વર્ષનો છેલ્લો દહાડો; (આસો વદ અમાસનો દહાડો.)
રામનવમી (ના) રામજીનો જન્મ દીવસ (ચૈત્ર સુદ નોમનો દહાડો.
શિયાળો (ના) ટાઢની મોસમ.
ઉતરાણ=મકરસંક્રાંતિ.
અખાત્રીજ (ના) તહેવાર દીવસ વૈશાખ સુદ ત્રીજનો દહાડો.
ઉનાળો (ના) તાપની મોસમ
વસંત (ના) રાગનું નામ; ઋતુનું નામ.
વરસ (ના) સાલ; (બાર મહીના.)
ટંક (ના) ટંક; વેળા.

પર્વ (ના) તેહેવાર.
દેવદીવાળી (ના) ઠાકોરજી
ની દીવાળી; (કારતગશુ-
દ ૧૧ નો દીવસ.
ત્યારકેડે (અ) ત્યાર પછી.
વસંતપચમી (ના) વસંતરૂ-
તુ બેસવાનો દીવસ (મ-
હાસુદ પાંચમ)

પાઠ ૪૭ મો.

ચોમાસુ (ના) વરશાદની મો-
સમ, (જેઠ, અસાડ, શ્રા
વણ, ને ભાદરવો એટલા
ચાર મહીના)
પચુસણ (ન) શ્રાવક
લોકોના તેહેવારો; (શ્રાવણ
વદ ૧૧ થી ભાદરવા સુ
દ ૪ સુધી.
ગોકુળ આઠમ (ના) શ્રીકૃષ્ણ
નો જન્મ દીવસ; શ્રાવ
ણ વદ ૮.)
શ્રાવણ (ના) હીંદુના વરસનો
૧૦ મો મહીનો.
પખવાડીઉં (ના) પંદરવાડી
ઉં (પંદર દહાડની મુ-
દત)
ગણપતી ચોથ (ના) ગણપ-
તીનો જન્મ દીવસ; ઢ
ગરા ચોથ; (ભાદરવા સુ
દ ૪)
વરસાદ [ના] મેઘ; મેહ
શ્રાધીઆં (ના) મુએલાંની
ક્રીયા કરવાના તેહેવારો
(ભાદરવાસુદ પુનેમથી
ભાદરવા વદ અમાસ સુ-
ધીના ૧૬ દહાડા)
તીથી (ના) રોજ; મીતી.
ઉતરતાં (ક્રિ) પૂરા થતાં.
દશેરા=વીજ્ય દશમી; (આ-
સો સુદ દસેમ.)
દીવાસો (ના) મોટો તેહેવાર
તે સો પરબનો માસો.
એ દિવસથી બધા તેહે-
વારો શરૂ થાયછે. (અ-
સાડ વ. અમાસ નો દિ
વસ.)
મેળા [ના] તમાશા.

પાઠ ૪૮ મો.

વાજાં (ના) રાગ કાઢવાના
યંત્રો.
વરઘોડો (ના) વર પરણવા જ
તી વખતનો વાજાં; ઢો
લ સાથેનો રસાલો.
દેવળ (ના) દેરૂ મંદીર.
નાદ (ના) અવાજ.
સરણાઈ (ના) પીપી.
તતુડાં (ના) રણશીંગડાં.
ઝાંઝ (ના) તાસાં; કીરતાલ.
નગારાં (ના) ઢોલ.
ઝમકારો (ના) રણકો.
ભુંગળ (ન) લાંબું વાજું.
કુંડાળું (ના) ચકરડું.
ઘડીઆળ (ના) વખત. જ
ણવાનો સાંચો.
પખાજ (ના) મરદંગ
વાહવા (અ) ઓહો
ઢોલ (ના) મોટું નગારૂ.
સાદ (ના) અવાજ.

પાઠ ૪૯ મો.

જન્મગાંઠ (ના) વરસગાંઠ;
જન્મ દિવસ.
વરસગાંઠ (ના) શાલગીરી;
જન્મ તિથિ. જન્મ
દિવસ.
રાયતાં (ના) દહીમાં કેળાં
દુધી, ચીભડાં, વગેરે
સમારીને નાખી લસકા
જેવું કરી બનાવેલું.
બીડાં=પાનના બીડા
પાનસોપારી (ના) તંબોળને
ફોફળ.
કંસાર=લાપસી.
અડાડયો=અડકાડયો.
કઢી [ના] છાસને ઉકાળી ને
માંહે મીઠું મરચું ને અ
જમાર નાંખેલી તે
જમણવાનું (ના) જમણ;
ભોજન.
મજા [ના] લહેજત.
તેડયો (ક્રિ) બોલાવ્યો
મંડયો (ક્રી) મચ્યો.

પાઠ ૫૦ મો.

ચોખ્ખાઈ (ના) સુઘડાઈ.
ફેતારવી=સોર્યા કાઢવી.
સાબુ (ના) મેલ કાઢનારી
ચીજ.
દાતણ=આવળ કે બાવળની

ગોઠીનો કકડો.
શરીર (ના) દીલ; અંગ.
ગુમડા (ના) મોટા ફોલ્લા.
ઉલ (ના) મોઢામાંનું વાસ મારતું વાસી થુક.
ફિકર (ના) ચિંતા
ફોહા (ના) ગુળો; ફોલ્લા.
ગંધાય (ક્રી) વાસ મારે.
ધમવા (ક્રી) ચોળવા.
જુઓ (ના) માથામાં કીડા ના જેવા ઝીણા જીવડા પડે છે તે.

મસળવું (વી) ચોળવું.
ગંદા (વી) મેલા.
તાજા (વી] સારાં; સુખી.
ચોખ્ખાં (વી) સાફ.

પાઠ ૫૨ મો.

ઉપણે (ક્રી) વા દઈ કસ્તર કાઢે; ઝાટકે.
તાપ (ના) ગરમી.
ધુઓ (ના) સોટો; ચચકો.
પાકવું (ક્રી) નીપજવું.
ઉપલાવીને [કૃ] ફેરવીને.
કલેદુ=ડીકરાના તાવી.

લોઢી (ના) લોઢાની તાવી
ખેડવું [ક્રી) જમીન પોચી પાડવી.
શેકવું (ક્રી) ખરૂં કરવું.
વાવેછે (ક્રી) રોપે છે.
ઉગી (કૃ) ફુટી.
કાચું (વી) રાંધ્યા વગરનું.
લોટ (ના) આટો.
ઘડેછે (ક્રિ) ઝાપેછે.
મેર (ના) બાજુ તરફ.
લાલ (ના) રંગીલ; રંગલા.

(કવિતાની સમજુતી.) (૭)

દુધને રોટલો (દુધમાં રોટલો નાખીને), ને દહીંને ભાત (દહીંમાં ભાત નાંખી, ને વળી લાડવાને વાલ ખાઈ જઓ.

પાઠ ૫૨ મો.

ભલો (ના) સારો.
ઢીમણું (ના) ઢીમું; ઢેકો.
હીચકા (ના) ઝોલા.
ગભરાવું (ક્રી) અકળાવું.
કોણી=હાથનું ઢીચણ.
વારો (ના) વખત
બગાડીને=વગાડીને.
ખસેડ્યા=આઘા કર્યા
ધરાવું (ક્રી) પેટ ભરાઈને ખાવું; તરપત થવું.
આઘા (ના) દુર; વેગળો.
સામુ (અ) તરફ.
દયા (ના) મહેર; રેહેમ
હીંચકા (ક્રી) હીચકા ખાતા
વેગળા (ના) આઘા; દુર.

પેટભર્યાને=ધરાઈને.

પાઠ ૫૩ મો.

કાતરી (ના] કરડી.
લોક (ના) માણસો.
સંતાઈ (ક્ર) છુપાઈ ભરાઈ.
ચપળ (વી) હોશીઆર.
તરત (અ) જલદી; ઝટ.
સર્વે (વી) સઘળા; બધા
ફુકતો (કૃ) ફુંક મારતો.
ખુણે ખાંચરે=દરમાં
ભોંય=જમીન; ધરતી.
દીઠામાં [ક) જોવામાં.
જબરા (ના) જોરાવર.
ઝાલવા (ક) પકડવા.
કશું (વી) કાંઈપણ; જરા

પાઠ ૫૪ મો.

રંજાડ (ના) તોફાન.
દીવેટ (ના) જોત, બત્તી.
ધાડ=લુટારાની ટોળી.
કપડા (ના) લુગડાં.
ખાસાં (વી) મજાનાં
ઉપાય [ના) ઈલાજ.
મની (ના) બીલાડી; મંજારી.
પાર (ના) છેડો.
વધ્યા (ક્રી) વધી ગયા.
પકડ્યા (ક્રી) ઝાલ્યા.
માંડે (ક્રી) મચાવે.
ગડબડ(ના) ગડબડાટ કરતી
કરડી (ક) કાતરી.
મહા (વી) મોટું; ઘણું

(કવિતાની સમજુતી.) (૮)

ઉંદરો હારબંધ વળી ગયા, તેમાં કેટલાક ઝાડ્યા પણ પાર આવ્યો નહીં; જેમ લુટારાની ટોળી કેમ આવે તેમ તેઓ રાતે તોફાન મચાવી રહેછે. (૧)

તેઓ મજાનાં કિમતી લુગડાં કરડી ખાય છે. ને દીવાની દીવટ લઈ જાયછે; એને પકડવાનો એકે ઉપાય નથી, પણ જો બિલાડી મળે તો મોટું સુખ થાય (તે ઉંદરને પકડી લે.) (૨)

પાઠ ૫૫ મો.

પાંદડાં (ના) પાંતરાં.
સાંભરેછે (ક્રી) યાદ આવેછે
બાપડી (વી) બીચારી,
ઓઢવું (ક્રી) શરીરપર ઢાંકવું
વાળ=બાલ; નામાળા.
ભુલી (ક) વીસરી.
ભુલશો (ક્રી) વીસરશો.
ડાળ [ના) શરીર; અંગ.

પાઠ ૫૬ મો.

આંચળ (ના) થાન; ધાઈ.
ધાવણાં (વી) નાનાં; દુધપીતા
જોર (ના) બળ; શકતિ
કુદડવા (ક) બચકાં ભરવા.
વગર (અ) વિના; શીવાય
આખલો (ના) ગોધો.
એટલામાટે (અ) અને વાસ્તેજ.
કર્યા=બનાવ્યા.

પાઠ ૫૬ મો.

ઝાડપાલો (ના) ઝાડનાંઝીણા પાંતરાં તથા છોડ વગેરે.
કુવા (ના) ઊંડો ખોદી કાઢેલાવેલો ના ઝરો.
નદીઓ (ના) મીઠા પાણીનો ધોધ પર્વતમાંથી નીકળેલો તે.
વાવ (ના) પગથીઆ વાળો પાણીનો ઉતરવાનો કુવો,
મોળું (વી) મોળાશ પડતું
મીઠું (ના) નીમક; (મીઠાશ વાળુ.)
ખારૂં (વી) મીઠાંના સ્વાદ જેવું.
જીવેછે=ટટાર રહેછે.
ભરેલા (ક્રી ભરપુર.
જોઈએ તેટલુ=કામ જોગ; જેટલું.

પાઠ ૫૮ મો.

લખોટી (ના) લાખની ગોળી મણી.
ઠરે (ક્રિ) સાબીત થાય.
છાનોમાનો (વી) ચુપચુપ.
ગમે (ક્રી) સારૂ લાગે.
ચોરવું (ક્રી) કંઈ ચીજ છાનામાના લેવી તે.
ભુલી ગયો (ક્રી) વીસરીગયો

પાઠ ૫૯ મો.

મહીપતી (ના) રાજા.
પસ્તાય (ક્રી) દલગીર થાય
પછવાથી=પછવાડેથી.
ચાહન= ખુલ્લી જાહેર.
ઝલાય (ક્રી) પકડાય.
નર (ના) માણસ.
સમજી (ક) જાણી.
બાંધીમારે (ક્રી)ફટકાનોમાર

(કવીતાની સમજુતી.) (૯)

ચોરીમાંસુખ સમજીને જે માણસ કોઇને ત્યાં ચોરી કરીને આવે; તે પછી ચોરી થી થતું દુઃખ જ્યારે જુવેછે, ત્યારે મનમાં ઘણો અફસોસ કરવા માંડેછે.(૧)

જ્યારે ચોર ઝલાયછે, ત્યારે ભોંઠો ઉઘાડો થાય છે. પછી સજા કે

હાકેમ તેને બાંધીને ફટકાનો માર મારે છે, ત્યારે તેના છેક એ ફજેતી થાય છે (આબરૂ જતી રહે છે.) (૨).

પાઠ ૬૦ મો.

આંગણું (ના) બારણું; બારણાની આગળની જગો તે.
અજવાળું (ના) ઉજાશ.
પરશાળ (ના) પહેલા ખંડના ભોંય તળીયાના જમીન.
પછીત (ના) પછવાડેની ભીંત
ચોક (ના) બાજ.
ઓટલો (ના) ઘરનાં આંગણાં આગળ ઉંચી બેસવાની જગો કરેલી તે મોટી ઓટલી.
છીંડી (ના) ખડકી.
કરા (ના) દીવાલ; ભીંત.
મેડો (ના) માળ.
અગાશી (ના) ધાબું.
ઓરડો=મોટી કોટડી.
સાંભળે (કી) ધ્યાનમાં લેઓ
ઉઘાડી (વી) ખુલ્લી.
કરેલી (ક) બનાવેલી.

પાઠ ૬૧ મો.

રસોડું (ના) રાંધવાની જગો.
અંધારૂ=ઉજાશ નહિ તે.
બારી (ના) માળ ઉપરના ભડાના બારણાં.
ગોખલા=નાનાં હાટડાં.
ભંડારીઆ (ના) હાટડાં
રસોઇ [ના) રાંધવાનું.
ધુમાડીઉં (ના) ધુમાડો જવાનો રસ્તો કાઢેલો તેથી મની.
તાકાં (ના) મોટા ગોખલા
પાણીઆરૂં (ના) પાણીનાં બેડા મુકવાની ઓટલી
ધુમાડો (ના) ધુણી.
ચોકડી (ના] મોટો બાજ.
તાળું (ના) પેટી બંધ કરવાનું હથિયાર.
ટાંકાં (ના) વરસાદનું પાણી ભરી મુકવાના ખાબ ઘડેલા કુવા.
ગોટાય (કી) ઘેરાય.
ઢેખા (ના) મગડીઆ કાંકરને ભઠીમાં પકાવેલા તે.
દાદરો (ના) લાકડાના પાટીઆની સીડી.
ઓટલા=નાનો ઓટલો.
જાળી (ના) સળીઓ જડેલી નાની બારી.
ઝીલવું (કી) પડતું સાહવું
નીસરણી (ના) વાંસ કેવળીનો દાદરો.
ગામડું (ના) નાનું ગામ.

પાઠ ૬૨ મો.

કુકડી (ના) મરઘી.
ખડખડે=અફળાએ
વહાણું (ના) સહવાર.
ઝેડવું (કી) અડકવું.
દીપે (કી) સારો દેખાય.
માંજર (ના) માથાપરની લટકતી ચામડી.
જાતભતના (ના) જાત જાતના.
સેવે (કી) સાચવે.
ઉકરડા (ન] ખાતર વાળી જગો.
પોચકણ=નરમ; પોચો
ધંધો (ના) રોજગાર.
બોલવાની (ક] ભણવાની બોલવાની.
ધસવું (કી) આગળ દોડી આવવું.
વજાગવું [કી) બાઝવું
જાળવે છે=સાચવે છે.
કાયર (અ) હેરાન.
કુકડો (ના) મરઘો.
રૂપાળો (વી) શોભિતો.
કુકડુકુક (ના) મરઘાનું બોલવું—વાસવું
વળગે છે (કી)) બાઝે છે.

પાઠ ૬૩ મો.

સાપ (ના) ઝેરી જાનવર.
ગણતો (કી) પત કરતો
વેર=દુશ્મનાઇ; ખાર
જીવ (ના) પ્રાણ.
ચગદી (કી) કચડી.

ઘણારે (વિ) જરા.
નાગ=ફુંફુંવાળો નાગ.
નબળા (વિ) કમજોર
છેવટારે (અ) આખરે

ચટકા (ના) ડંખ.
ફાસ થું (ક્રી) સોરાયું.
ફુણ (ના) નાગ તથા નાગમા
થું પોહોળું કરેછે તે

દર (ના) બાકું કાણું.
પછડા(ક્રી)ઝીકી; અફળી
ભેગી (વિ) એકઠી.
ઝાઝા (વિ) ઘણા; બહુ.

(કવીતાની સમજુતી.) (૧૦)

નબળા પણ ઘણા લોકની સાથે કોઇપણ દહાડો અદાવત રાખવી નહિ, કેમકે મોટા કાળા નાગનો કીડીઓ તે બધી એકઠી થઈને આવી રીતે જીવ લેછે, (જુઓ કીડીઓ નબળી પણ ઘણી, અને નાગ જબરો પણ એકછે)

પાઠ ૬૪ મો.

છોડવા (ના) નાના છોડ,
મુળીઆ (ના) મુળ; જડ.
વાટ (ના) રસ્તા; રાહ.
થડ (ન) ઝાડનો વચલો મો
ટો ભાગ.
જીવે (ક્રી) ટકાર રેહે
ઓગળે (ક્રી) પીગળે.
ડાળાં(ના)ઝાડનીમોટીશાખ
વેહ (ના) કાણું; છીદ્ર.
વાદળ (ના) આકાશ.
કસ (ના) રસ; તત્વ.
ફળ (ન] લીલાં મેવા.
ચરી [ક) વણી.
પથરાય (ક્રી) ફેલાય.
વેલો (ના) જમીનપર પથરાતો છોડ.
આંબો (ના) કેરીનું ઝાડ.
છોડ (ના) છોડવો.
કોહોળુ (ના) તરકારીનું નામ; શાકનુ નામ.

પાઠ ૬૫ મો.

ફીકાં (વી] ઝાંખ સુરતાં.
કચરો (ના) મેલ.
કરમાઇ (ક) ચીમળાઇ.
સુકાવું=કરમાઇ જવું.
સીંછીએ (ક્રી) રેડીએ
ટટાર (વી) સીધા.
છાટવું (ક્રી છંટકોવું; રેડવું
તાજા (વી) લીલા,
વરસતો (ક) પડતો.
મબલ (વી) ઘણી; બહુ.
લુલ (વી] મુડદાલ.

પાઠ ૬૬ મો.

ગીમાળ (વી) તમસી.
ગીમાયો=ગુસ્સે થયો.
ચેન (ના) સુખ; મજા.
પીરસેલી (વી) ખાવાનું મુકી તૈયારી કરેલી.
મુદ્દલ (વી) જરાએ.
મેજો (ના) તમાસો.
વેદના (ના) દુઃખ પીડા
બાંકું (ના) બાપ બેહેનનાં; છોકરા છૈયાં.
માલ (ના) જીવ; વીસાત
ધ્રુજે (ક્રી) કાંપે; થાપે.
વીછી (ના) ઝેરી જીવડો.
ખોટું (વી] માઠું; ખરાબ.

પાઠ ૬૭ મો.

તણખલાં (ના) તખલાં.
ઇડા (ના) એદાં.
રૂ (ના) કપાસમાંથી કપાસી આ કાઢી નાંખી જે રહેલું તે.
વસ્તુ (ના) ચીજ.
આખું (વી) બધું સઘળું.
ચાંચા =ચીચાઆરી.
ઝળીને (ક) રખડીને.
ધીમેધીમે (અ) હળવે હળવે આસ્તે.

પાઠ ૬૮ મો.

પાલો=ઝીણાં પાતરાં.
ઝાંઝવા(ન)ઝળાતેજથીઅળગે તસુએ તે; આભા.
ગરમી (ના) તાપ.
તેજ (ના) પ્રકાશ; નુર.
નીપજવું=પાકવું થવું.
ધાન્ય (ના) અનાજ.
સર્વે (વી) બધા.

ઓશ્યું (વી) પીડું: કમી.

પાઠ ૬૯ મો.

બગાડ (ના) નુકસાન.
ગભરાઇ (કૃ) અકળાઇ.
ધાજો=મદદે આવજો.
છેતરવું (ક્રી) ઠગવું.
સીમમા (ના) ખેતરમાં ગામના હદમાં.
આસપાસ (અ) આજુ બાજુ; ચોતરફ.
ખેતરવાળા (વી) ખેતરનામાલીકો.
માલીકો (ના) ખેડુતો.
ખેડુત (ના) ખેતી કરનાર.
ચારતો (ક) ચરાવતો.
અમથી (વી) ખોટી.
હસવા (કૃ) મશ્કરી કરવા.
શરમાઇ (કૃ) લજવાઇ.
ખરેખરો (વી) સાચો.
સાચી (વી) ખરી.

પાઠ ૭૦ મો.

ધુરકવું (ક્રી) ગુસ્સાથી જોવું
લોહી લોહાણ=લોહીઆળ થોઈ નાંખતા.
પામીએ (ક્રી) ખમીએ.
બચકાં (ના) ડાકાં.
ભસવું=કુતરાનું બોલવું.
તુટી પડવું (ક્રી) એકદમ વળગી પડવું—ઘણા વરો કરવા.
ગરીબ (ના) અનાથ.
સોબત (ના) સંગત.
બાપડો (વી) બીચારો.
ભુંડાં (વી) અસભ્ય.

પાઠ ૭૧ મો.

પજવીએ (ક્રી) કાયર કરીએ; દુઃખ દઇએ
હળીમળીને (કૃ) સંપસંપીને એક દીલથી.
ડુંગામીએ=ડિઠાવીએ
દુખાય=દીલગીર થાય.
માહોમાંહે (અ) એક બીજા; અરસપરસ.
રાજીથવું=ખુશીથવું.
હેત (ના) પ્યાર.
ચીડાઇએ (ક્રી) ગુસ્સે થઇને
વહેંચી (ક) ભાગ પાડી
સંપસંપીને (કૃ) હળીમળીને

પાઠ ૭૨ મો.

ઝગમગાટ (વી) ચળકાટ.
ફરવા (ના) ફુવારા
વહાલો (વી) પ્યારો.
ઘોર (ના) બીવામણું અંધારૂ.
ગગન (ના) આકાશ.
ઉંચો (વિ) દુર; ઉપર.
પરમેશ્વર=મોટો ઇશ્વર.
ચળકતી (વી) ઝળકતી.
જીવાત (ના) રેડેવાત.

પાઠ ૭૩ મો.

મહિમા (ના) લીલા.
કરનાર (વી) બનાવનાર.
આમલી (ના) એક જાતનું ઝાડ અને તેનું ફળ.
જગ (ના) જગતે.
કોઠી (ના) કોઠાનું ઝાડ.
સરજનાર (વી) પેદા કરનાર
તારા (ના) ચાંદરણી.
ભજવા (ક્રિ) ભક્તિકરવાં.
દેવ (ના) પરમેશ્વર,
તાડ (ના) તાડીનું ઝાડ.

(કવીતાની સમજુતી.) (૧૧)

તમે ભાઇઓ આ મોટાં ઝાડ જુવો, એમાં સૌથી તાડનું ઝાડ ઉંચું છે; કોઇ આમલી કોઇ આંબોને કોઇ કોઠીનું ઝાડ પણ હોય છે, ને જુઓ કે તે બધાનાં ફળ જુદા હોય છે. (૧)

જે આ જગતનો બનાવનાર ઈશ્વર છે, તે સુરજ તારાનો પેદા કરનાર છે, માટે એજ હમારો મોટો દેવ છે, તેને ભજવાની ટેવ રાખીએ, (૨)

પાઠ ૭૪ મો.

નિશાળ (ના) વિદ્યા ભણવા
નુ ઠેકણુ.
રંગીત (વી) રંગીલા.
બનરણુ (ન) લાકડાની કલમ
તૈયાર (વી) તરત કામમા આ
વે એવું.
મો (વી) દન દમકા.
એકડેએક (ના) એકની સં
ખ્યા.
સ્ટેલ (ના) પથર પાટી.
પોતીઆ (ના) ધોતીઆં.
મ ઢે=મોથી ભણીજતાં.
ખડી (ના] ચીકણી ધોળી
માટી.
પાટી (ના) સફેતો કે ધુળથી
લખવાનું નાનુ પાટીઉં
ખુન (ના) ગજ.
ફિકર (ના) ચીંતા.
મંગાવીએ (ક્રિ) આણાવીએ
જાળવીને=સાચવીને.
મંજાવીને (કૃ) નાફ કરાવીને

પાઠ ૭૫ મો.

ચીતારો (ના) છબી પાડના
રો; ચીતરનારો.
હિરાકસી (ના) એક જાત-
નો કાળો રંગ બનાવવાનુ
વસાણું.
ચડાવતો (કૃ) ચોપડતો.
ભાઈબંધ (ના) દોસ્તદાર.
ભાઈ (ના) ભ્રાતાઈ.
દાડમડાં (ના) એક જા-
તનાં ઝાડનાં ફળ.
હસેછે (ક્રિ) મજા કરેછે.
ભટ (ના) મહાગજ.
ભુંડો (ના) ચુગદો.

પાઠ ૭૬ મો.

ધનતેરશ (ના) ધન પુજવા-
ની મોટી તેરશ.
બાજુબંધ (ના) કોણીનું ઘ
રેણું.
છડાટીઆં (ના) પગના આં
ગળાનુ રૂપાનું ઘરેણું.
સાંકળાં (ના) હાથ તથા પ-
ગનુ ઘરેણું.
પોંચી (ના) હાથના કાંડાનુ
ઘરેણુ.
કંદોરો (ના) કેડનું ઘરેણુ
બેરખી (ના) કોણીનું ઘરેણુ
ચોકડાં (ન) કાનની વાલી-
નું ઘરેણું.
બાજઠ (ના) પાટ.
થાનાં (ના) ચીજો.
અકોટી (ના) કાનનું ઘરેણુ
તુસી પાટીઆં (ના) બાયડી
ના ડોકનું ઘરેણુ.
કુંપીઓ [ના] ગળચવો.
કડાં=હાથનાં ઘરેણાં.
વીંટી (ના) મુદ્રિકા.
બાયડીઓ=બઈરીઓ.
ધોતાં (કૃ) નવાડતાં.
કોરે (ના) બાજુએ.
હીરાકંઠી (ના) હીરાકંઠીની
સોનાની સાંકળી.
વાળી (ના) નાકનું ઘરેણુ
વાંક (ના) બાયડીના હાથનું
ઘરેણુ.
કલ્લાં=સાંકલીઆ તોડા

પાઠ ૭૭ મો.

ખીલા (ના) બેઠેલા માથાનો
લોઢાનો અણી દાર ખુંટો
સોનેરી (ના) સોનાના.
કિંમત (ના) ભાવ.
બુટા (ના) કસબનાં ફુલ.
હળપુણી (ના) લોઢાનો દાંતો
કિનખાબ (ના) જર.
પાવડો (ના) માટી ઉસરડવા
નું લોઢાનું હથીઆર.
સાંકળ (ના) લોઢાની સાંકળી
નકુચા (ના) સાંકળ ભરાવવા
નો ખીલો.
હળ (ના) જમીન ખેડવાનો
લોઢાનો અણીદાર ખીલો
થએલી (કૃ) બનેલી.
અંન (ના) અનાજ.

પાઠ ૭૮ મો.

ડોકું (ના) ધડની ઉપરનો ભા
ગ; ડોક.
હડપચી (ના) દાઢી આગળ
ની જગો.
બોચી (ના) ગરદન.
ગાંસડી (ના) બચકી; પોટલી.
લમણા (ના) માથા આગળ-
નો ભાગ.
મોખરો (ના) આગળ.
ફડ (ના) ડોકાની પછેનો

ભાગ.

બાબરી [ના) ચોટલો.

પાઠ ૭૯ મો.

બગલ (ના) કાંખ.
પેડુ=પેટ નીચેની જગા.
તળીઉ=નીચલો ભાગ.
વાંસો (ના) પીઠ; બરડો.
કેડો (ના) કમ્મરો.
ગાળો (ના) ભાગ.
એડી (ના) પગના તળીઆ નો ખડા આગળનોભાગ
ઢીંચણ [ના) ઘુટણ.
થાપો (ના) ભાગ.
ઘુટી (ના) પગની એડી

ખભો (ના) આંધ.
કાંડુ=હાથનો પોહોંચો.
સાથળ (ના) જાંગ.
કાખ (ના) બગલ.
હથેલી (ના) હથેલી.
નળો (ના) ઘુટણ હેઠનોભાગ.

પાઠ ૮૦ મો.

સોબત (ના) સંગત.
આંબાવાડીઉં=આંબા ઉગે લા હોય તે વાડી.
રખવાળ=સાચવનાર.
ટપેર્યા (ક્રી) ઠોકયા, માર્યા
પહોંચ્યો (ક્રિ) આવી લાગો
ઝાંપો=કાંટાનું બારણું.

કેરી (ના) આંબાનું ફળ
હીંડ (ક્રિ) ચાલ દોડ.

પાઠ ૮૧ મો.

સંગ (ન) સંગત.
પ્રેમ (ના) હેત; પ્યાર.
ઠામ (ના) ઠેકાણું.
ભાગ્યશાળી (વિ) નસીબવાળો નશીબવાળો
પેસે (ક્રિ) આવે.
ઠરશે (ક્રી) થોભશે.
રૂડો (વી) સારો.
ભૂરો (વી) બગાડ.
મેહેતા (ના) મહેતાજી ગુરૂ.
સંગ (ના) સોબત

(કવીતાની સમજુતી.) (૧૧)

જેને જેવી (સંગત તેવોજ રંગ ત્યાં બેસે, જેને જેવી સંગત તેવુંજ હેત ત્યાં વધે, જેને જેવી સગંત તેવાંજ કામ તે કરશે, અને જેને જેવી સંગત તેજ ઠેકાણે જઇને તે ઉભો રહેસે; સારી સગત હશે તો સરોબ નશે; ને નઠારી સંગત હશે તો નઠારો બને; પણ સારો મહેતાજી શીખવનાર હોય તેના સંગથી નશીબવાળો હોય તો તે વિદ્યા ભણે, (ભણીને નશીબવાળો થાય).

પાઠ ૮૨ મો.

જલેબી (ના) એક જાતનુ ખાંડનો રસ પાયેલુ પકવાન.
ભાખરા=જાડા રોટલા.
વાર (અ) ગયે વરશે.
ભાણે (ના) જમવાના આસન ઉપર.
પકવાન (ના) લાડુ જલેબી

દહીતરાં વગે મીઠાઇ.
પતાસાં (ના) બતાસાં.
હારડા=ખાંડનાં ચકતા.
નાત=જમણવાર; જાત.
રમકડાં=ખાંડના રસનીખાવાની ચીજો.
ઘેબર (ના)એક જાતનું ખાંડનો રસ પાયેલુ પકવાન

પાઠ ૮૩ મો.

ખાતર (ના) મોટું બાંકું.
ખોતરવું (ક્રી) ખોદવું.
વણજારૂ (વિ) સીકારૂ; વણજારામાંનો.
નજર (ના) નીઘા; ધ્યાન.
દાટવુ (ક્રિ) ડફણાવવું
ધન (ના) પૈસો; દોલત.
ધણી [ના) શેઠ; માલીક
સમજે (ક્ર) ચેતે.

તાણુનો (કૃ) ખેંચનો.
ગમ્યલુ (કૃ) ખોવાયલુ.

પાઠ ૮૪ મો.

વઢવાડ (ના) લડાઇ.
મેળાપ (ના) મુલાકાત.
ચડભડા (કૃ) લડી; વઢી.
જમણ (ના) જમવાનું.
અથાણુ (ના) આથણું.
ફેરવી (ન) પતરાળી
ખરીદવું=વેચાતુ લેવું.
જણીઓ=બધુઓ.
રડયું ખડયું=કોઇક કોઇક.
જામટો (વી) એકઠો.
હાલ્લુ=કદવાનું મટકું.
ભેગુ (વી) એકઠું; સાથે.
મોઘું=ઘણી કિમ્મતનું.
સાહુકાર=પૈસાવાળો. આબરૂદાર ગ્રહસ્થ.
લેખુ (ના) ગણતી
સાટો (ના) સોર પોકાર.
લેખવે=ગણે; પતકરે
શેનું (સ) કઇચીજનું?

પાઠ ૮૫ મો.

સમડી (ના) કાગડા કરતાં મોટું જબરૂ પાંખ વાળુ પક્ષી.
વાઘરી (ના) પારધી.
જાળ (ના) ફાંદો.
કરગરવું[ક્રી]કાલાવાલા કરવા
મરડવું (ક્રી) આમળવું.
અમથો (વી) ખાલી
બગાડવું=નુકશાન કરવું
સુરંગી (વી) રંગી, ખંધી.
ડોક (ના) ગરદન; ગળું.
વિચારવું=તોલ કરતો.

પાઠ ૮૬ મો.

ખાડમાં (ના) ખેતરમા.
નમત (ના) આબ; છંદ.
ફુલાવવુ (ક્રી) મોટું કરવું.
ગજુ (ના) શકતી
તાલેવન (વી) પૈસાદાર.
ખરોળ [ના] ખરચુ.
ખરચ ખુટણ (ના) પરચુરણ ખરચ.
ચંપાઇને (કૃ) દબાઇને.
બરોબરી (ના) સરખા સરખી; હરીફી.

પાઠ ૮૭ મો.

આડોશી પાડોશી (ના) પાસેના ઘરમા રહેનારા જોડેના ઘરના.
જાગવું=જાગરૂત રહેવું.
ગુણપાડ (ના) ઉપકાર
પકડયો (ક્રી) ઝાલ્યો
ચોકી (ના) પહેરો
જાળવ્યુ (ક્રી) સાચવી રાખ્યું; તપાસી રાખ્યું.
ચાકરો (ના) નોકરો.

પાઠ ૮૮ મો.

કંદોઇ (ના)મીઠાઇ, ભજીયાં વગેરે વેચનારો
ખડકી મુકવું (ક્રી] ગોઠવી રાખવું.
શાકરીઆ (વી)ખાંડનો રસ પાયેલા; મીઠા
ચકરડી (ના]વીંએ ફરતુ કાગળનુ રમકડું.
મીઠાઇ (ના) બરફી, પેડા વગેરે મીઠી ચીજો
કથરોટ (ના) કોરણવાળુ છીછરૂ વાસણ
પાલખી=ખુલ્લો મેનો.
ચોસલાં=ચોડા કડકા.
રમકડાં=રમવાની ચીજો.
ઠઠ=મેદની; ભીડ
વાહોરો (ના) હોરો.
સામાન (ના) ચીજો

પાઠ ૮૯ મો.

પંચરાઉ (વી) પાંચ જાતની પાંચવાનાની.
કોદરા (ના)
તુવેર (ના)
નાગલી
મકાઇ (ના)
લાંગ (ના)
બંટી (ના)
મસુર (ના)
રાજગરો,
બાવટો,
મઠ, (ના)
} જુદી જુદી જાતનાં અનાજનાં નામ.
અપવાસ (ના) ભુખ્યા રહેવું તે, લાંઘણ.
ફરાળ (ના) ફળનો આહાર કરવો તે; (વ્રતમાં ખાવાની ચીજો)
જાર [ના] જુવાર.

ડાંગર (ના) ભાત.

પાઠ ૬૦ મો.

ઘાંચી (ના) તેલી; તેલ દી-વેલ વેચનારો.
કણુઝીઉ (ના) કણુઝીનુતેલ
ઘાણી (ના) તેલ, દીવેલી વ-ગેરે પીલવાનો લાકડાનો સાંચો.
સરસીઉ (ના) સરસવનું તેલ
ફોફલા (ના) ગુમડાં.
પીલવું=દાબવું; કચરડવું.
સઘળા (વિ) બધા.
સરસવ=સરસીઉ કાડવાનારા ધજેવા દાણા.
ડોળીઉ=ડોળીનું તેલ.
એરંડી (ના) દીવેલી.
ખોલ (ના) પીલતાં કુચો રહે છે તે.
ડોળી=મહુડાનાં બી.
સ્વાદ (ના) સ્વાદ,
કણઝી (ના) એક જાતનાઅ ખસીનેમળત ઝીણાદાણા

પાઠ ૬૧ મો.

હકીકત (ના) વાત; વીસ્તાર હેવાલ.
કાચુ કોરૂ (વી) તળેલું.
ખંજેરી [ક] ઝાપટી.
ખંજેરી (ના) ઘુઘરા ઘાલી જેવું ખાંડવાળુ ખાવાનુ
ખરખરીને (ક્ર) ઘણુંજ.
દારૂખાનુ (ના) આતસબાજી
શીરો=એક જાતનું ભચકા જેવું ખાવાનું.
ગેરૂ (ના) એક જાતની લાલ માટી.
ફુલકરણી (ના) ફુલકર.
જાળાં (ના) કરોળીઆનાંપડ
ટેટા (ના) ફટાકા.
બચકો (ના) ગાંસડો.
ફટાકા (ના) ટેટા.
ઉધેઈબુચે=ધોળી કીડી.
મડીઆં (ના) મુડીઆ.
પટારો=મોટી પેટી.
છછુંદર (ના) ફુલકરણી.
ફરતા ફરતાં=જુદાં જુદાં,
ચોપડે (ક્રી) લગાવે.
ભારે=ઊંચા કીમતી.
છોડેછે (ક્રી) ફોડેછે.

(હિંદુના મહિના.)

૧	કારતક.	૪	મહા.	૭	વૈશાખ.	૧૦	શ્રાવણ.
૨	માગસર.	૫	ફાગણ.	૮	જેઠ.	૧૧	ભાદરવા.
૩	પોસ.	૬	ચૈત્ર.	૯	અષાડ.	૧૨	આસો.

(હિંદુની તીથીઓ)

૧	પડવો.	૫	પાંચેમ.	૯	નોમ.	૧૩	તેરસ.
૨	બીજ.	૬	છઠ.	૧૦	દસમ	૧૪	ચૌદશ.
૩	ત્રીજ.	૭	સાતેમ.	૧૧	અગીઆરસ	૧૫	પુનમ
૪	ચોથ.	૮	આઠેમ.	૧૨	બારસ.	૩૦) ૦)	અમાસ.

(અંગ્રેજી મહિના.)

૧	જાનેવારી	૩૧	૫	મે.	૩૧	૯	સપ્ટેંબર	૩૦
૨	ફેબ્રુઆરી	૨૮.	૬	જુન	૩૦	૧૦	અક્ટોબર	૩૧
૩	મારચ.	૩૧	૭	જુલાઇ	૩૧	૧૧	નવેંબર	૩૦
૪	એપ્રીલ	૩૦	૮	અગષ્ટ	૩૧	૧૨	ડીસેમ્બર	૩૧

સમાપ્ત.

जाहेर खबर.

હું નીચે સાહી કરનાર નમ્રતાપુ-
ર્વક જાહેર કરૂંછુ કે, આ ચોપડી તથા
બીજાં ઘણી જાતનાં પુસ્તકો મ્હારા ગ્રંથોદય
પ્રેસમાં છાપેલાં તથા મુંબાઈનાં છાપેલાં સંસ્કૃત,
હીંદુસ્તાની, ગુજરાતી, મરાઠી, ઈંગ્રેજી ડીક્ષનેરીઓ,
વૈષ્ણવ ધર્મની વારતાઓ તથા તરજુમાઓ, કાયદાઓ, વૈદ-
કનાં તથા નાટકો, કીસ્સાઓ, જૈનધર્મનાં તથા સરકારી ગુજ-
રાતી તથા ઈંગ્રેજી વીગરે નિશાળોમાં ચાલતી ચોપડીઓ તથા
પેહેલી ચોપડીથી તે સાતમી ચોપડી સુધીના અર્થ. ઈતીહા-
સના પ્રસ્નોત્તર, વંસાવળીઓ વીગરે બીજી ઘણી જા-
તનાં પુસ્તકો સરસ છાપ ને સસ્તી કીમ્મતે મ-
ળસે. માટે સાંમટી લેવી હોય તેમણે પોસ્ટપે
ડ કાગળ લખી ખુલાસો કરવો. નાટપે
ડ કાગળ લેવામાં આવશે નાહી.

સરનામુ.

હરગોવનદાસ હરજીવનદાસ. પુસ્તકવાળા.
મુ. અમદાવાદ.

બુકસેલર. મહાદેવ રાંમચંદ્ર જાગુષ્ટે.
મુ. અમદાવાદ.